

■ Koronavirus a škola (II.)	str. 3
■ Bez cizinců to nepůjde	str. 4
■ Vedení NeRV informuje	str. 5
■ OHL ŽS staví	str. 6
■ Ze zápisníku M. Novotného	str. 6
■ Představujeme Drážní úřad	str. 7
■ SON	str. 9
■ O zdraví...	str. 10
■ Za Jiřím Cenkem	str. 11
■ Stáří se nevyhneme	str. 11
■ Koronaviny	str. 12
■ Blahopřejeme	str. 12

Ekonomické následky koronaviru

ZDRAŽOVÁNÍ ZAČÍNÁ

Pandemie koronaviru, k tomu oslabení koruny a nedostatek lidí, kteří mohou pracovat. To jsou předpokládané důvody, kvůli kterým budou Češi v příštích měsících téměř všude a za vše platit víc. Koronavirus zvedá ceny v obchodech, ale zdaleka není jedinou příčinou zdražování, které už pociťují a hlavně ještě pocítí při nákupech v příštích měsících Češi. Nákaza totiž jako každé neštěstí nepřišla sama. Udeřila v době, kdy sucho decimuje zemědělské plodiny a kdy také prudce oslabil koruna. A pak je tu ještě jeden důvod. Obchodníci, kteří museli mít dlouho zavřeno, se nyní zkusí zahojit na zvýšené poptávce natěšených zákazníků.

Jedinou položkou, která přikládá hojivou náplast na růst cen, je ropa. Její cenový pád zlevnil benzin a naftu o více než pět korun na litr.

Pokračování na str. 2

„Naším hlavním úkolem je udržet kvalitní úroveň bezpečnosti drah a drážního provozu“, říká doc. Ing. Jiří Kolář, Ph.D., ředitel Drážního úřadu a nám je jasné, že bez požehnání DÚ se v dopravě nepohne ani kolo (Rozhovor na str. 8)
Foto: Jan Buchta

NEZAMĚŠTNANOST SE ZVYŠUJE

Připravil
Miroslav Novotný

Koronavirová epidemie s sebou přináší zvýšení nezaměstnanosti. Propouštění se dotkne jak pracovníků v automobilovém průmyslu a strojírenství, tak v segmentu cestovního ruchu i hotelnictví a gastronomických služeb. Doporučením je orientovat se

na pozice v logistice či obchodu. Omezení, která pandemie přináší, budou mít na ekonomiku bezpochyby výrazný vliv. Současný stav nelze srovnávat s rokem 2008, kdy propouštěly především výrobní firmy, avšak dnes se propouštění dotýká zejména hotelů, restaurací a kaváren. Výrobní firmy si zaměstnance drží, aby byly schopny naplno obnovit výrobu a dohnat ztráty způsobené útlumem či pozastavením provo-

zu. Mnohé firmy se zatím nezbavují ani agenturních zaměstnanců. Vliv na to má i vládní program na podporu zaměstnanosti Antivirus. Zaměstnavatelským svazům se do něho podařilo na poslední chvíli protlačit i podporu pro 400 tisíc agenturních zaměstnanců. Díky nim mohou firmy zůstat dostatečně flexibilní, mohou jak navyšovat, tak pochopitelně i snižovat výrobu podle aktuální potřeby. Zároveň nejsou nuceny řešit nábor či v horším případě propouštění kmenových zaměstnanců.

Je třeba však důrazně varovat, že se dá očekávat i zesílený zájem firem převádět pod agenturu vlastní kmenové zaměstnance.

K normálnímu stavu to ještě potrvá. Nelze přesně odhadnout, v jakém časovém horizontu se to podaří. Mnohé firmy již řeší návrat k normálu, ovšem nelze očekávat, že se tak stane obratem. V případě výrobních společností bude náběh na plnou kapacitu trvat i něko-

lik týdnů. Produkce českých výrobků a služeb je do značné míry závislá na schopnosti dovézt suroviny a polotovary ze zahraničí a exportovat svoji produkci do zahraničí. Pokud se ochranná opatření v EU budou uvolňovat koordinovaně, bude to dobrá zpráva pro Česko. V opačném případě budou problémy firem přetrvávat i poté, kdy u nás dojde k uvolnění restrikcí.

Práce je zatím dost, i když je možné zaznamenat pokles nabídek. Zájem je především ze strany obchodních řetězců, které hledají pokladníky a prodáváče. Rostoucí počet nabídek práce je i v logistice a elektronickém obchodování, které zažívají díky karanténě velký boom. Nábor není přerušen ani v oboru podnikových služeb. Naopak jede v těchto oborech naplno a díky kompletnímu přesunu do on-line prostředí často i efektivněji a rychleji.

ZDRAŽOVÁNÍ ZAČÍNÁ

Dokončení ze str. 1

OVOCE A DALŠÍ „ZDROJE IMUNITY“

Nejmarkantnější je zdražení ovoce a zeleniny

Mrkev v tomto období stávala sedm korun za kilogram a v současné době ji pak nabízejí za o 30 až 40 procent draž. Mrkev se totiž vozí z Itálie a tam její cena pandemií a nedostatkem lidí v zemědělství vyletěla prudce nahoru. Zatím jsou hlášené škody jen z Itálie a Španělska. Papriky se dovážejí ze Španělska a už teď stojí kilogram přes stokrát. Zdražuje ale i další zelenina, ovoce, potraviny a další položky našich nákupů. Cena zeleniny poroste i v následujících měsících. Hlavním důvodem zdražení ale nebude jen koronavirus, nýbrž sucho.

Podobná je teď situace u ovoce. Jenom rozdíl v kurzu koruny už dělá deset procent z ceny dovážených druhů. A Česko importuje hned dvě třetiny ovoce z mírného pásma. Největšími dodavateli jsou opět Španělsko a Itálie. Úrodu zatím nelze předvídat, roli ale i tady bude hrát sucho a navíc ještě jarní mrazy, které postihly Evropu. Vysoká cena by ale znamenala výrazné snížení poptávky. Tím by si nikdo nepomohl. V případě potravin se nejvíce zvyšování cen bude týkat ovoce a zeleniny.

Cena masa by mohla zůstat beze změny, což je dobrá zpráva. Kurz koruny sice maso zdražil, ale v Evropě jde cena na burzách dolů. Zahýbat ceny vepřovým masem může epidemie afrického moru, který stále není pod kontrolou.

Ceny ale mohou růst jinde. Na trzích podražuje pšenice, thajská rýže je nejdražší od roku 2013. Náklady pekařů teď vzrostly. Roste cena mouky, vyváží se hodně potravinářské pšenice a pak roste i cena na místním trhu. Pekaři navíc měli velké náklady se zajišťováním dezinfekce, ochranných prostředků, ale i obalů. A vyšší byly i mzdové náklady. Takže zde máme dalšího adepta na zvyšování cen směrem nahoru. Naopak u mléka a mléčných výrobků zdražování nehrozí. Cena suroviny naopak padá, i proto se například máslo v akcích může dostat až na 22 korun. Nepodraží ani lihoviny, jejichž cenu už začátkem roku zvýšila spotřební daň.

Ceny budou v nejbližších měsících ještě vykazovat svižný růst, po několika měsících je ale možné počítat s dezinflací na straně poptávky i nabídky spojenou s propadem cen ropy.

ELEKTRONIKA, SPORTOVNÍ ZBOŽÍ

A nejde jen o jídlo. Dražší bude i spotřební zboží, elektronika nebo sportovní vybavení.

V podstatě se zdraží téměř vše, co se nevyrábí v Česku. Souvisí to primárně se změnou kurzu koruny k euru a dolaru. Některé mo-

bilní telefony již podražily, stejně tak některé notebooky. U telefonů značky Samsung se už ceny v českých obchodech zvedly. U nejdražšího ohebný model dokonce o čtyři tisíce korun.

Zboží se musí shánět a dostupnost u dodavatelů je sporadická. Například šicí stroje, webkamery, herní konzole a podobně. Dodavatelé už zboží zdražují postupně podle zásob, které mají. Dá se tedy očekávat, že dojde ke zdražení některých výrobků.

Slabší koruna však není jediným hybatelem zdražování. S účtem mohou také zahýbat poplatky za dopravu zboží do Česka, ať už po moři, nebo vzduchem. A také různá „karanténní“ opatření, která v současnosti v přístavech a na letištích platí. Ve druhém čtvrtletí mohou zůstat bez nákladu až tři miliony kontejnerů.

LETENKY A JÍZDNÉ

Dražší bude i cestování. Všichni dopravci si budou muset na ztráty vydělat. S velkou pravděpodobností budou ceny všeho vyšší. U všech dopravců to půjde tak o deset až dvacet procent nahoru. Rozjezd by mohl být na stejných cenách, ale výhledově je bude nutné zvýšit. Jak rychle a kam ceny vyrazí, bude podle něj záležet na konkurenčním boji.

Zdražení se dotkne i letenek. Nikdo určitě nepoletí pod nákladovou cenu. Po Evropě tedy nebude levnější letenka než za tři tisíce, to je tak zhruba cena nákladů. Aerolinky budou lety přidávat jen tehdy, když ty předchozí budou zaplněné a v zisku. Jak se to projeví na ceně zájezdů, je otázka. Na konečné ceny zájezdů bude mít vliv hned několik faktorů, které mohou jít proti sobě. Například aktuální slabší kurz koruny bude cenu zájezdů zvyšovat. Na druhou stranu mohou hoteliéři nabízet velké slevy, aby nalákali klienty, aby vylepšili svoji obsazenost.

AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL

Jak to tak vypadá, levněji nevyjde ani vlastní doprava. Očekávání, že auta zlevní, se nenaplnilo, naopak se zdražuje. Zájem zákazníků se vrací k normálu. Podle mě nemá smysl čekat na nákup nového auta, bude se jen zdražovat. Všechny automobilky totiž do svých cen musejí promítnout obrovské náklady na vývoj a rozvoj elektromobility a do karet českým spotřebitelům nehraje ani slabší koruna.

Řidiče může uklidnit to, že benzín a naftu teď tankují levněji než v minulosti. V květnu se průměrná cena dostala pod 25 korun na litr. V následujících měsících se cena nejspíš vrátí k normálu. Se zhruba třítydenním zpožděním zareagují také české čerpací stanice.

Foto: Jan Buchta

KADEŘNÍCI

Víc lidí zaplatí nejspíš také v čerstvě otevřených kadeřnictvích. V některých cena vyrostou minimálně o 50 až 100 korun za účes. Kadeřnictví musí zabezpečit jednorázové přípravky, jako jsou dezinfekce, roušky, štíty, teploměry, jednorázové ručníky a podobně. Takový nákup vyjde na 20 tisíc a je jasné, že tyto náklady nemůžou kadeřníci přenášet na sebe. Některá kadeřnictví připraví jednorázové přirážky na hygienický balíček, které budou ve výši 50 až 100 korun. Jenže ani tím nemusí zdražování v salonech skončit. Kadeřníci totiž zatím nevědí, co udělá současné období s cenami materiálu. Navíc se stanou součástí EET, také to by mohlo cenu opět vyhnat nahoru.

ELEKTŘINA

Jaké to bude s cenami elektřiny? Na burze sice teď proud zlevňuje, ale v cenících firem se to objeví až se zpožděním několika měsíců. Samotná cena silové elektřiny obchodovaná na burze však představuje menší část celkového účtu, většinu ceny tvoří regulovaná složka. A u ní dojde v příštích letech k nárůstu.

Je to podobné jako s náklady na údržbu vodovodů. Čím více lidé snižovali svůj odběr, tím více platili za litr vody, protože se náklady na údržbu vodovodu rozpočítávaly na menší množství odebrané vody.

U elektřiny je to stejné. Kvůli koronaviru stovky podniků výrazně snížily odběr elektřiny, jenže náklady na regulované složky ceny, včetně například údržby elektrického vedení, zůstaly stejné nebo i vyšší. I u elektřiny tak platí, že se tyto náklady rozpočítají na menší množství odebraného proudu.

BYDLENÍ

Velké otazníky jsou kolem bydlení. Pokud by opatření nastartovala inflaci, což není možné zcela vyloučit, promítlo by se to do cen nemovitostí s tím, že u komerčních nemovitostí lze očekávat stagnaci kvůli krachu firem. Poklesla ale cena nájemního bydlení. Zejména tam, kde byl velký podíl Airbnb. Mnozí budou muset kvůli ztrátě zaměstnání nebo podnikání restrukturalizovat svoje bydlení, čímž by se mohla navýšit poptávka. Hypotéky ale zdražují.

ŠKOLA PO KORONAVIRU NEVZDĚLANÁ GENERACE

(III. ČÁST)

*V Česku roste bez velké pozornosti
nevzdělaná generace,
která bude jen obtížně hledat práci.
Zvláště v době pokoronavirové, kdy se očekává
hospodářský pokles a propouštění*

Před 10 lety nazpátek patřilo Česko k premiantům. Alespoň nějakou formou středního vzdělání prošlo v roce 2010 zhruba 95 procent mladých dospělých, šlo o jeden z nejvyšších podílů mezi vyspělými zeměmi. Jenže od té doby se situace zvrtila. Zatím sice s rezervou dodržujeme cíl Evropské komise pro rok 2020, aby se počet žáků opouštějících vzdělávání jen se základní školou držel pod 10 procenty, ale v této statistice se na rozdíl od většiny států v EU zhoršujeme. V Česku se počet mladých maximálně se základní školou za posledních deset let zvedl o více než třetinu na 6,7 procenta (součet lidí se základní a bez základní školy). Horší už je jen Slovensko s nárůstem o 7 procent.

Obrat na pracovním trhu

Dosud to ale neznamenalo pro pracovní trh žádný problém. Česko má stále nejnižší nezaměstnanost v Evropské unii a práci si snadno najdou i méně kvalifikovaní pracovníci. To se ale s nastupující ekonomickou krizí změní.

Zatím se nezaměstnanost drží na třech procentech. Výhled do budoucna je však hodně pesimistický. Podle MPSV se nezaměstnanost může zvýšit až o pět procentních bodů, ale lze předpokládat, že vyšplhá v následujících měsících možná až k 10 procentům.

Jako všechny ekonomické krize tak i tato se dotkne nejvíce lidí s nízkou kvalifikací. Nejdůležitější ale z tohoto pohledu je, že ti lidé, pokud už nějakou práci mají, tak na dohodu nebo na dobu určitou, a bohužel jsou tou první skupinou, které se zaměstnavatelé při krizi zbaví. Česko má dlouhodobě skupinu málo kvalifikovaných lidí, tedy zjednodušeně bez dokončeného středoškolského vzdělání, v celé populaci tradičně malou – v posledních letech nemá více než sedm procent. Po revoluci se totiž její podíl z velké části snížil přirozeným procesem. Na pracovní trh nastupovalo více kvalifikovaných lidí, než ho opouštělo. Ale i tenhle trend se vyrušil. Číslo od roku 2002 pomalu roste, především u lidí v mladší věkové kategorii. Podle Českého statistického úřadu podíl lidí se základním vzděláním mezi mladými byl nižší než u nejstarší kategorie na pracovním trhu. Loni bylo mezi lidmi těsně po škole 10,8 procenta těch, kteří dokončili nejvýše základní školu. O dvě procenta více než mezi nejstaršími lidmi v aktivním věku.

Tento trend může českou ekonomiku dohnat. A to jak z krátkodobého, tak dlouhodobého pohledu. Tyto zaměstnance během nastupující krize firmy propustí jako první, zadržené ale rostoucí počet lidí jen se základním vzděláním nejde dohromady s vládním plánem inovací a modernizací hospodářství. Za každého nedostudovaného člo-

věka přitom zaplatí celá společnost, a to nejen z finančního hlediska, ale i sociálního. Člověk pouze se základní školou si méně vydělá, takže také odvede méně na daních a pojištění. Bude častěji nezaměstnaný a bez práce bude také pravděpodobně delší dobu. Tím pádem na něj stát vydá více i na sociálních dávkách.

Statistiky o rostoucí míře mladých lidí pouze se základní školou vypadají hrozně. Čísla jsou však ještě horší. Statistiky totiž nepostihují sociálně vyloučené lokality. Právě tam je ale situace nejzávažnější. V ČR je takových oblastí asi 600 a žije v nich zhruba 110 tisíc lidí.

Žáků, kteří nevychodí ani devátou třídu, je v Česku 4,5 procenta. Dá se tak očekávat, že lidí bez dokončeného středoškolského vzdělání může být významně víc než 6,7 procenta.

Zapomenutá skupina

Z pohledu nezaměstnanosti jsou navíc lidé s nižším vzděláním v Česku ohroženější než v dalších státech Evropské unie. Jejich zaměstnanost se dlouhodobě pohybuje pouze kolem 40 procent, průměr EU je přitom minimálně o 10 procent výš. Česko se průměru ostatních států přiblížilo díky extrémnímu nedostatku jakékoliv pracovní síly na trhu práce. I přesto byla zaměstnanost těchto lidí 50,9 procenta, zatímco průměr EU byl 55 procent. Zdaleka nejhorší je ale zaměstnanost mezi mladými od 15 do 24 let.

Hypotéza, že mladí opouštějí vzdělání, aby si mohli vydělat, by byla ještě pozitivní interpretací toho, než co vidíme v datech. Ukazuje se, že velká část neodchází pracovat a pohybuje se často mimo trh práce. Školní lavice tak dobrovolně opouští demotivovaná generace, která nevidí svou budoucnost ve vzdělání ani v práci. Pokud už nějaké zaměstnání najde, tak většinou se smlouvou na dobu určitou nebo na různé dohody. Právě takových lidí se ale firmy během krize nejrychleji zbaví.

Do budoucna se navíc jejich podíl v populaci bude zvyšovat, a tak se stát nevyhne hledání nějakého zásadního řešení. Je nezbytně nutné se zaměřit už na základní a střední školy. Současné nastavení re-kvalifikačních programů pro takové lidi není vhodné.

Řada lidí tak zmizí z pracovního trhu do šedé nebo černé ekonomiky. A to je poslední problém. Zdanění práce patří v Česku k nejvyšším v zemích OECD. Pokud si tak mají i lidé bez formálního vzdělání najít zaměstnání na plný úvazek, musí se to vyplatit jak jim, tak jejich zaměstnavateli.

M.N.

KORONAVIRUS NAPLNO ODHALIL ZÁVISLOST EVROPSKÝCH EKONOMIK NA CIZÍ LEVNÉ PRACOVNÍ SÍLE

Koronavirus zasadil globální ekonomice nejhorší ránu od velké hospodářské krize z 30. let minulého století. V příštím roce lze očekávat pouze částečné oživení ekonomiky. Vlády už sice přišly s rozpočtovými opatřeními na podporu ekonomiky za zhruba osm bilionů dolarů (zhruba 200 bilionů korun), pravděpodobně však budou muset uskutečnit ještě další kroky. Krize zcela jistě zasáhne zejména rozvíjející se země, které budou potřebovat zahraniční pomoc v řádu stovek miliard dolarů. V případě, že pandemie způsobená koronavirem v druhé polovině letošního roku ustoupí, očekává MMF příští rok jen částečné hospodářské oživení. Situace se však může zhoršit.

V současné době lze kvitovat mimořádná fiskální opatření, která dosud mnoho zemí učinila k posílení zdravotnického systému a ochraně postižených společností a pracujících. Stejně tak můžeme hodnotit kroky, jež udělaly centrální banky k uvolnění měnové politiky. Na počátku března MMF varoval, že světová ekonomika letos poroste pomaleji než loni, kdy se zvýšila o 2,9 procenta. Fond přitom ve své lednové prognóze předpokládal, že růst světové ekonomiky letos zrychlí na 3,3 procenta. Recese se definuje jako dvě čtvrtletí poklesu hrubého domácího produktu (HDP) za sebou.

Světové hospodářství se podle expertů zotaví v roce 2021. Aby toho ovšem jednotlivé země dosáhly, musí nejprve posílit své zdravotnické systémy a zamezit šíření viru. Ekonomický dopad bude tvrdý. Čím rychleji se podaří vir zastavit, tím rychlejší a mocnější bude zotavení. Vyspělé ekonomiky jsou schopny se s krizí vypořádat lépe, zatímco mnoho rozvíjejících se trhů a zemí s nízkými příjmy čeká nemálo problémů. Investoři už od počátku krize stáhli z rozvíjejících se trhů 83 miliard dolarů, což je největší dosud zaznamenaný odliv kapitálu.

Velká Británie si od „brexitu“ slibovala mimo jiné kontrolu nad imigrací ze zemí Evropské unie. V únoru její vláda vyvolala rozruch záměrem nevpustit do země po konečném rozvodu s EU pracovníky s nízkou kvalifikací a bez znalosti angličtiny. Bouřili se proti němu představitelé řady odvětví. Koronavirová pandemie ukazuje, že levná pracovní síla bude nejen Británii skutečně chybět. Problémy s omezením volného pohybu pracovní síly má totiž i řada dalších států. Nejpočetnější skupinu zahraničních uniiných občanů tvoří Poláci. Pracují v řadě sektorů, nyní především v klíčovém zdravotnictví. Po uzavření hranic a nařízení zůstat doma, přišla část Poláků o práci a rozhodla se vrátit domů. Další odjíždějí v obavě z kolapsu zdravotní péče. Varšava v neděli ukončila velkou evakuační akci nazvanou Let domů (Lot do domu), kterou realizovaly aerolinie LOT. Kolik se jich v posledních týdnech vydalo domů autem či autobusem, není jasné. Zatímco řada firem v průmyslu a ve službách zatím kvůli ekonomické hibernaci úprk Poláků nepocítuje, zemědělci už bijí na poplach. Restrikce totiž znemožňují přísun sezonních pracovníků, kteří každoročně přijíždějí na farmy v dřívější než z východoevropských zemí. Pokud se omezení potáhnou, a nepodaří se sehnat tyto klíčové pracovníky, farmy půjdou ke dnu. Výzvu britských médií už vyslyšely tisíce lidí, například někdejší zaměstnanci restaurací a barů a studenti, kteří nyní nechodí do školy. Podobně se snaží řešit výpadek levné pracovní síly z dovozu také Francie. Ministr zemědělství vyzval číšníky, kadeřnice, květinářky a další dočasně nezaměstnané, aby se vydali na pole. V odvětví je okamžitě k dispozici 200 tisíc pracovních míst, několik desítek tisíc už se podařilo takto obsadit. Součástí podpory agrárního sektoru je přitom příslib některých velkých řetězců, že budou brát vybrané produkty pouze z domácích farem. V Německu, které normálně spoléhá na pomoc 170

sezonních dělníků zejména z Rumunska, jich je letos k dispozici zhruba polovina. Podařilo se jim dostat do země dřív, než tranzitní státy včetně České republiky uzavíraly své hranice. Na internetovou výzvu zareagovaly stovky Němců. Chybí však jistota, zda práci zvládnou.

Státní peníze ekonomiku dlouhodobě nespasí. Bez cizinců to nejde. Vláda v Berlíně před několika dny uvedla, že pěstitelům umožní sjednat v dubnu na práci čtyřicet tisíc zahraničních pracovníků a stejný počet v květnu. Přiletí zvláštními lety na vybraná letiště, projdou zdravotními testy a budou bydlet v karanténě u pracovišť. S problémy se potýká také Itálie, kde pravidelně pomáhají sklízet úrodu až stovky tisíc lidí z východní Evropy. Už na jaře jich země potřebuje aspoň padesát tisíc. Ve Španělsku chybějí kvůli uzavírací hranic pracovníci z Maroka. Výhodu tam v současnosti mají producenti skleníkového ovoce a zeleniny, jelikož zaměstnávají lidi celoročně. Střední Evropě budou chybět Ukrajinci. Zatím co západ Evropy se potýká s omezením přísunu pracovní síly z východní části EU, středoevropské země se začínají bát nedostatku Ukrajinců či Moldavanů. Největší obavy má i v těchto státech agrární sektor, po návratu firem k normální aktivitě ale mohou mít problémy i další odvětví. Někteří se vydali na cestu kvůli ztrátě místa v souvislosti s přísnými opatřeními proti koronaviru, další chtěli být v těžkých časech s rodinou.

Polský růst v ukrajinských rukách. Tento úprk může mít velký dopad na polský trh práce, na němž za normálních podmínek působí téměř dva miliony cizinců, vykrývajících nedostatek domácích pracovníků. Více než polovinu z nich tvoří právě Ukrajinci. Uzavřené hranice už značně znepokojují polské zemědělce, kteří se obávají paralyzy produkce potravin. **Nedostatku sezonních zahraničních pracovníků se bojí i čeští zemědělci.**

První problémy nastaly hned po Velikonocích, kdy se rozjela výsadba a první sklizeň. Další nápor na pracovní sílu byl na přelomu května a června. Lze odhadnout, že zelinářům bude chybět cca čtyři tisíce pracovníků ze zahraničí. Stát by jim měl rychle umožnit přicestovat. Jinak hrozí, že české zeleniny bude nedostatek a vzhledem k obdobným problémům v dalších zemích půjdou její ceny nahoru. Je nerealné, aby se výpadek podařilo nahradit agenturními pracovníky z ciziny, kteří jsou momentálně bez práce, nebo Čechy. Práce vyžaduje zkušenost a jezdí za ní titíž lidé z Ukrajiny, Moldavska, Rumunska a z Bulharska už roky. Ti mohou mezitím odjet do jiných zemí, které pravidla uvolní dřív. O agenturní pracovníky se brzy zemědělci začnou přetahovat s dalšími odvětvími.

Domů odjela většina zahraničních pracovníků, což nyní problémy nepůsobí. Potíž ale nastane v momentě, kdy se firmy budou znovu rozjíždět. Už dnes je potřeba se připravit na situaci, že po zmírnění restriktivních opatření budou podniky na opětovné zahájení výroby potřebovat v řádu týdnů stovky, možná až tisíce nových zaměstnanců. Čekání na vyřízení nových víz a dalších náležitostí se přitom může protáhnout až na devadesát dní. Během tohoto období tak budou zahraniční pracovníci, kteří v Česku zůstali, klíčoví nejen pro zemědělství, ale také pro průmysl. Odjedy zahraničních pracovníků začínají dopadat i na stavební sektor. Z České republiky odjelo na deset tisíc Slováků a tisíce dalších cizinců. Je to problém se kterým se firmy perou, jak umějí. Čím déle bude tato situace trvat, tím větší budou následky. Odvětví nyní s vládou intenzivně jedná o změnách v omezení vstupu osob do České republiky za práci.

M.N.

Příslib zaměstnání a dobré mravy

Vzniku pracovní smlouvy může předcházet shodný projev vůle účastníků pracovněprávního vztahu pracovní smlouvou uzavřít. Pracovní smlouva může být sjednána jedinečně na základě právního jednání, které bylo učiněno svobodně, srozumitelně, vážně a určitě. Je-li dohoda o přijetí do zaměstnání uzavřena, pak z ní pro zaměstnavatele plynou dohodnuté závazky.

O případné náhradě škody by se mohlo uvažovat v případě, že by některá ze stran nesprávně (úmyslně) uváděla při vyjednávání skutečnosti, které jsou podstatné pro konečné rozhodnutí o tom, zda strana smlouvu uzavře či nikoliv. Takové jednání může být posouzeno jako delikt s následkem povinnosti hradit škodu.

Ve většině případů je to povinnost, že zaměstnavatel uzavře s občanem pracovní smlouvu, a tím mu poskytne zaměstnání.

Předsmluvní povinnosti

Omyly, které se objevují v oblasti před uzavřením pracovní smlouvy

Vyjednávání o pracovní smlouvě a tedy i o obsahu případného pracovně právního vztahu může být vedeno smluvními stranami i tak, že nedojde k příslibu uzavření pracovní smlouvy, tím spíše než sjednání smlouvy samotné. Půjde jen o vzájemnou informovanost a zjištění podmínek, za kterých by mohl být pracovní poměr uskutečňován. Uplatní se § 1728 odst. 2 OZ.

Při jednání o uzavření smlouvy si obě strany vzájemně sdělí všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž ví a nebo vědět musí, a to tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu, a aby byl každý ze stran zřejmý zájem smlouvu uzavřít.

Jak jsme uvedli, v případě, že by některá ze stran nesprávně/úmyslně uváděla při vyjednávání skutečnosti, které jsou podstatné pro konečné rozhodnutí, může být takové jednání posouzeno jako delikt s následkem povinnosti hradit škodu. Právní jednání musí obsahem a účelem odpovídat dobrým mravům. Favorizují se tak dobré mravy (§ 547 OZ) tzn: **Co je vyjádřeno slovy nebo jinak, vyloží se podle úmyslu jednajících, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět.**

Nelze-li zjistit úmysl jednajících, přisuzuje se projevu význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen (§ 556 odst. 1 OZ).

Je třeba vycházet z § 4 NOZ, kdy se má za to, že každá svépřávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý člověk od ní může v právním styku očekávat.

Příčí-li se právní ujednání zjevně dobrým mravům, odporuje zákonu nebo zjevně narušuje veřejný pořádek, soud k tomu přihlédne i bez návrhu. Zákoník práce je jediný právní předpis, který stručně vysvětluje pojem „veřejný pořádek“ § 1 odst. 2 ZP.

Zaměstnanci a kamerový systém

Zavedení kamerového systému na pracovišti je nutné posuzovat podle Listiny základních práv a svobod, Zákoníku práce, Občanského zákoníku a v určitých případech i podle GDPR. Podle článku č. 7 Listiny základních práv a svobod je zaručena nedotknutelnost osoby a její soukromí. To se týká také zaměstnance na pracovišti a jeho povinností vyplývajících z jeho pracovněprávního vztahu.

Zaměstnanec by neměl být obtěžován jednáním zaměstnavatele vytvářením zneklidňujícího prostředí na pracovišti. Zaměstnavatel nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a zájmů účastníků pracovněprávního vztahu a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Na zaměstnance se vztahuje zákoník práce a další pracovněprávní předpisy. Výjimka z této zásady platí právě v případě ochrany osobnosti, kdy se uplatní Občanský zákoník a nařízení GDPR. Občanský zákoník chrání zaměstnance jako občana před neoprávněnými zásahy do soukromí, lidské důstojnosti a cti. Tohoto práva se nemůže občan, tedy i zaměstnanec předem vzdát, a to ani v pracovní smlouvě nebo dohodě o pracovní činnosti.

Uvedené předpisy vytvářejí rámec pro ochranu zaměstnance před neoprávněným použitím kamer na pracovišti ze strany zaměstnavatele. Zaměstnavatel má sice právo kontroly pracovní činnosti svých zaměstnanců, ale musí k tomu zvolit vhodné prostředky a formy, které nejsou v rozporu s právní úpravou soukromí a nemají důsledky v obtěžování zaměstnanců.

Souhlas zaměstnance se zavedením kamerového systému právní úprava ani GDPR nevyžadují. Oprávnění k tomuto postupu je pro zaměstnavatele uvedeno v § 316 ZP, které vlastně nahrazuje souhlas zaměstnance.

O zásah do ochrany soukromí zaměstnance by se např. jednalo při instalaci kamer za účelem sledování zaměstnanců v kancelářích, na chodbách, sociálních zařízeních apod., kde pro jejich zavedení neexistuje závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele, který je nutno chránit.

Zaměstnavatel musí upozornit zaměstnance, že na určitém místě byl nebo bude instalován kamerový systém. V pracovním řádu nebo v jiném vlastním opatření by měl zaměstnavatel uvést závažné důvody, spočívající ve zvláštní povaze jeho činnosti, které ho opravňují k za-

vedení kamerového systému. To se týká i kontroly soukromé elektronické pošty, odposlechu a záznamu telefonických hovorů, kontroly listovních zásilek adresovaných zaměstnanci.

Pokud by se zaměstnanec domníval, že zavedením kamerového systému na pracovišti došlo k porušení jeho práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení, anebo by považoval toto jednání zaměstnavatele za zásah do ochrany osobnosti, má právo se domáhat, aby bylo upuštěno od tohoto jednání.

V závažných případech se může obrátit na soud, který rozhodne, zda má právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

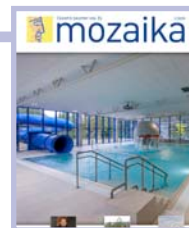
M.N.

Knihovna Českých drah znovu otevřena

Unikátní ústřední technická knihovna Českých drah v Kralupech nad Vltavou opět otevírá. Všem zájemcům o odbornou dopravu, především pak železniční literaturu, bude k dispozici v obvyklých otevíracích časech třikrát týdně. Na zájemce o studium tu čeká přibližně 120 000 svazků knih a časopisů, map, jízdních řádů, předpisů a množství další, zejména odborné literatury.

Knihovna bude čtenářům k dispozici v plném rozsahu v tradiční otevírací době v úterky od 12 do 15 hodin, v středy od 9:30 do 15:30 hod. a v čtvrtky od 9:30 do 12:30 hod. Čtenářům a badatelům nabízí plné portfolio služeb. Návštěvníci však musí splnit nutná preventivní hygienická opatření proti šíření nemoci COVID-19.

K těmto bezpečnostním opatřením bude patřit např. vstup a pobyt v knihovně pouze v rouškách nebo jiné ochraně dýchacích cest a s gumovými rukavicemi. Osobám s příznaky respiračního onemocnění, teplotou, kašlem atd. bude z bezpečnostních důvodů vstup zakázán. K dispozici bude i čítárna. Studium v ní je však v současné době doporučeno ještě zatím omezit na minimum a dodržovat v ní, stejně jako v dalších místech knihovny, rozestupy dva metry. Nutné je používat také dezinfekci rukou. Z preventivních důvodů budou vrácené knihy umístěny na dva dny do karantény. Krátce tedy nebude možno takové tituly znovu půjčovat. Věříme, že tato bezpečnostní pravidla, která ochraňují zaměstnance i návštěvníky knihovny před nemocí COVID-19, přijmou čtenáři s pochopením a budou je dodržovat.

TUNEL DEBOREČ

je od února letošního roku proražen

V úterý 11. února byly slavnostně proraženy poslední centimetry tunelu Debořeč na stavbě „Modernizace trati Sudoměřice–Votice“. Ražba tunelu měřícího 660 metrů trvala zhruba rok a byla na něj použita tzv.

nová rakouská tunelovací metoda. Po kompletní prorážce nyní začnou práce na jeho sekundárním ostění, izolacích a postupném kompletním dokončení. Do provozu by měl být uvedený v roce 2022.

Proražení tunel Debořeč

Ražbou tunelu, kterou pod řízením Divize Z – Železnice OHL ŽS, a.s. provedla společnost TUBAU, byla potvrzena geologická pestrost horninového prostředí, ve kterém byly ražby vedeny. V průběhu ražeb byly využity všechny výstrojovací třídy připravené v rámci realizační projektové dokumentace. Mírné zpoždění prorážky tunelu oproti předpokladu způsobil průchod geologickou poruchou, který si vyžádal i zpětné zesílení již vybudovaného primárního ostění v úseku délky 68 m.

Aktuálně pokračují práce i na dalších objektech stavby včetně druhého tunelu Mezo délky 840 m, který razí kolegové z Divize R – Dopravní stavby, střediska R160 Tunely. Proražení tohoto tunelu se očekává v polovině roku 2020.

Modernizace trati Sudoměřice–Votice je jednou z posledních součástí souboru staveb na čtvrtém tranzitním koridoru, který spojuje Německo a Rakousko přes Děčín, Prahu a České Budějovice. Kromě dvou jmenovaných tunelů přibude na dosud jednokolejném úseku druhá kolej a také nová železniční stanice Červený Újezd.

Ing. Tomáš Just
Divize R – Dopravní stavby
OHL ŽS, a.s.

Ze zápisníku Miroslava Novotného

KOMERČNÍ LINKA VÍDEŇ–SALCBURK

V důsledku koronavirové krize, jak o tom informují rakouská média, začne rakouské ministerstvo ochrany klimatu, které má na starosti i dopravu, dotovat jinak komerční provoz na západní dráze mezi Vídní a Salcburkem. Tam soupeří státní Rakouské spolkové dráhy (ÖBB) se soukromou firmou Westbahn.

Dotovaný provoz začíná dnes, jako důvod ministerstvo uvedlo zachování důležitého (nedostatečně využívaného) spojení. Objednávka je zatím na tři měsíce, během kterých se dopravci musejí přizpůsobit novým pravidlům. Budou například jezdit v půlhodinovém taktu a vzájemně si uznávat jízdenky. Zakázané jsou cenové akce, neboť finanční podpora linky nemá být podporou zbytečného cestování na výlety.

Celkový objem podpory je 48,3 milionů eur (cca 1,3 miliardy korun), z toho 40 milionů eur dostanou ÖBB a 8,3 milionů obdrží Westbahn. Ministerstvo využilo kvůli krizi přímé zadání. Dosud oba dopravci jezdili na trase na komerční riziko, s příchodem pandemie ale provoz ukončili.

Doprací i železniční odbory krok rakouské vlády přivítali a ocenili. Jedná se

o snahu udržet veřejnou dopravu i během krize.

Západní dráha Vídeň–Salcburk je obdobou české „východní“ dráhy Praha–Ostava. Česká vláda zatím českým dopravcům nic neslíbila.

MODERNIZACE MĚNÍRNY MEZI PRAHOU A KOLÍNEM

Společnost Elektrizace železnic vyhrála zakázku na rekonstrukci a modernizaci trakční napájecí stanice (TNS) Rostoklaty na koridorové trati z Prahy do Kolína, která má zvýšit spolehlivost provozu. V soutěži byla jediná, za akci nabídla 363 milionů korun bez DPH.

Firma patřící do skupiny EP Industries miliardáře Daniela Křetínského nabídla 362 milionů korun, odhadovaná cena zakázky byla 370 milionů korun. Celkové odhadované investiční náklady jsou 458 milionů korun.

Rekonstrukce měnirny postavené v roce 1953 zvýší spolehlivost provozu na frekventovaném úseku prvního koridoru. Přispěje k tomu jak zvýšení trakčního výkonu TNS, tak výstavba nové rozvodny. Práce potrvají do března 2022.

Mezi Prahou a Kolínem jsou napájecí stanice ještě v Praze–Běchovicích a Pečkách. Rostoucí požadavky na energetické napájení

**Akce
financovaná
z velké části
z evropských
fondů**

železničních tratí s ohledem na jejich modernizaci a také na modernizaci vozového parku železničních dopravců vyvolávají potřebu navýšení trakčních výkonů napájecí stanice a také zvýšení spolehlivosti napájení.

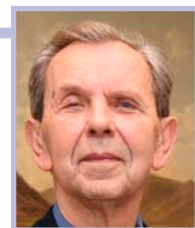
Součástí akce je výstavba nové provozní budovy a rekonstrukce stávající rozvodny za použití náhradního napájecího zdroje. Dále pak bude vyvedeno kabelové napájecí vedení z objektu k novým stožárům napájecího vedení u trati. Stávající trakční měnirna se po zprovoznění dokončené napájecí stanice demontuje a objekt se zdemoluje.

Rekonstruovaná trakční napájecí stanice bude vybavena elektronickou zabezpečovací signalizací a kamerovým systémem. Její sdělovací místnost bude vybavena zařízeními umožňující dálkové řízení a diagnostiku s napojením na centrální dispečerské pracoviště Praha.

SYSTÉM ONE STOP SHOP VSTUPUJE V PLATNOST 16. ČERVNA 2020 MLS – SYSTÉM MONITORUJÍCÍ LICENCE STROJVEDOUČÍHO

Foto Jan Buchta

Když jsem se ještě před koronavirovou pandemií vypravoval na Drážní úřad, kde jsem měl dohodnutý rozhovor s jeho ředitelem **docentem Ing. Jiřím Kolářem, Ph.D.**, neváhal jsem ani minutu a pozval jsem si s sebou odborníka na slovo vzatého **profesora Ing. Vlastislava Mojžíše, CSc.**, který léta působil na Dopravní fakultě Jana Pernera v Pardubicích a je tedy ve složitosti drážní problematiky přímo kovaný.

Proč jsem se vypravil právě na Drážní úřad? Odpověď je jednoduchá. Čas od času nejenže čtenáře seznamujeme s aktivitou členské základny NeRV OSŽ a jejich vztahem tu pohodovým, tu na ostří nože s vedením společností, kde působí, ale také tyto společnosti představujeme jako celek. Nyní tedy přišla řada na Drážní úřad, kde má NeRV své zastoupení rovněž.

Drážní úřad byl zřízen zákonem č. 266/1994 Sb., o dráhách k 1. lednu 1995. Od samého začátku se s úřadem počítalo jako se správním úřadem, který bude vykonávat státní správu v oblasti drah. Jeho sídlo bylo stanoveno v Praze a kromě toho byla zřízena oblastní pracoviště v Praze, Brně, Ostravě, Plzni, Olomouci, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Břeclavi, Žatci a Letohradu. V současné době fungují pouze tři územní odbory, a to v Praze, Plzni a Olomouci. Ředitelem této významné instituce, jak jsme se zmínili, je doc. Ing. Jiří Kolář, Ph.D., který vyhověl nabídce, aby čtenářům našeho časopisu přiblížil nejen základní poslání úřadu, ale také jeho úkoly v souvislosti s aktuálním děním na naší železnici.

red. Sedlák — Pane docente, pane řediteli, dovoluji mi začít obligátní otázkou – nikoliv, jak se Vám daří, to snad později – spíše přáním, abyste se nám představil.

řed. Kolář — Ředitelem Drážního úřadu, jsem se stal 1. srpna 2014 a tuto pozici jsem obhájil ve výběrovém řízení a byl tím pádem opětovně jmenován 1. dubna 2016.

Problematické dopravy jsem se vlastně věnoval neustále – absolvoval jsem Střední průmyslovou školu dopravní v Děčíně, obor Doprava a přeprava, věnoval se této oblasti i na Vysoké škole dopravy a spojů v Žilině, kde jsem studoval obor Provoz a ekonomika železniční dopravy.

Potom už to šlo jen směrem nahoru – výpravčí, staniční dispečer, dozorčí stanice, přednost stanice, vedoucí kanceláře ředitele, náměstek ředitele Obchodně provozního ředitelství Praha, doktorandské studium na univerzitě v Pardubicích, ředitel Obchodně provozního ředitelství Ústí nad Labem, ředitel Odboru řízení provozu a organizování drážní dopravy GŘ a náměstek generálního ředitele Českých drah, náměstek generálního ředitele a generální ředitel Správy železniční dopravní cesty, s. o., dnes Správa železnic a poté již jako ředitel Drážního úřadu.

red. Sedlák — Při své činnosti jste také získal jistě ocenění, mimořádný význam, o kterém je třeba čtenáře určitě zpravit, má i Vaše další angažovanost.

řed. Kolář — Jistě máte na mysli finalistu soutěže Manažer roku a Manažer odvětví doprava a logistika, to bylo v roce 2008... a z mých aktivit bych mohl zmínit Viceprezidenta Svazu dopravy České republiky, člena Vědecké rady Univerzity Pardubice, Viceprezidenta CER v Bruselu (Community of European of Railway and Infrastructure) a od roku 2010 dosud působím jako člen Vědecké rady ČVUT.

red. Sedlák — Děkuji Vám, pane docente, za snad komplexní výčet a nyní se opět vraťme k Vaší funkci ředitele Drážního úřadu a zde bude mít v otázkách hlavní slovo pan profesor Mojžíš.

prof. Mojžíš — Je známo, že je Drážní úřad důležitou organizací v drážní dopravě. Co má všechno Váš úřad vlastně na starosti?

řed. Kolář — Je toho opravdu hodně. Naše kompetence jsou samozřejmě stanovené českou legislativou. Zejména pak zákonem č. 266/1994 Sb., o dráhách a z nich vyplývajících příslušných prováděcích vyhlášek. Máme pravomoci v mnoha oblastech. Mohu je základně rozdělit na čtyři funkce, tedy na činnost stavební, činnost schvalovací a homologační, činnost dozorovou a kontrolní a v neposlední řadě činnost obecně správní.

Když budu konkrétní, tak fungujeme například jako speciální stavební úřad pro stavby dráhy a stavby na dráze. Posuzujeme stavební projekty, vydáváme souhlasná stanoviska, jsme orgánem vyjadřujícím se k dílčím územním rozhodnutím a samozřejmě vydáváme stavební povolení. Povoluje také stavby do zkušebního provozu, a pokud nejsou v tomto období žádné komplikace, na žádost stavitele takové stavby kolaudujeme. V rámci schvalovací a homologační činnosti po posouzení předložených materiálů schvalujeme nová drážní vozidla, tedy jak vlaky, tak tramvaje, trolejbusy, lanovky a dopravní prostředky pro metro. U těchto vozidel také schvalujeme změny od schváleného typu, například přestavby a modernizace zmíněných vozidel. Do této činnosti určitě také patří schvalování takzvaných „útězetů“, což je zkratka pro určená technická zařízení.

V činnosti správní toho také není zrovna málo. Například udělujeme nebo odebíráme licence k provozování drážní dopravy, vydáváme či odnímáme úřední povolení k provozování železničních drah, včetně vleček. Po úspěšném přezkoušení osob vydáváme licence strojvedoucího, které opravňují k řízení železničních vozidel na dráhách celostátních a regionálních, případně průkazy způsobilosti osob k řízení drážních vozidel, které pro změnu opravňují řídit vozidla na vlečkách nebo obsluhovat a řídit lanovky. Řešíme také přestupky fyzických osob a správní delikty právnických osob a podnikatelů. Pokud jde o dozorovou činnost, tak je jasné, že provádíme státní dozory vymezené v zákoně o dráhách. Zde je nutné připomenout, že od 1. dubna 2017 státní dozory už nespádají do kompetence kolegů z Drážní inspekce, provádíme je my a v omezené míře pověřené obecní úřady. Určitě nemohu zapomenout na to, že z pohledu evropské železnice také plníme funkci národního bezpečnostního orgánu pro železnice.

prof. Mojžíš — Zdá se, že je toho opravdu hodně a obrazně řečeno se bez Drážnického úřadu v České republice nehne ani kolo. Jak je to zajištěno personálně? Víím, že od začátku letošního roku jste prošli organizační změnou. Je dostatek lidí na tak rozsáhlou agendu?

řed. Kolář — Ano, v tom s Vámi souhlasím, bez nás se v Česku skutečně nehne ani kolo (úsměv). Vaše informace ohledně reorganizace je správná. Vláda si v roce 2019 dala za úkol snížit počet úředníků. Toto jsme museli samo zřejmě respektovat i my, takže reorganizací prošel i náš úřad. Vládou schválená změna spočívala v tom, že jsme již nevypisovali výběrová řízení na volná místa, která jsme chtěli obsadit. Kromě toho ale reálně skončili i dva lidé. Nebudu zastírat, že na tak rozsáhlou agendu, kterou máme, bych raději uvítal víc úředníků, zejména na dozorovou a kontrolní činnost, která je nezbytná. Proč? Typickým příkladem je narůstající počet železničních dopravců. Zatímco v roce 1995 jich u nás bylo 13, v roce 2000 čtyřicet pět, o deset let později jich bylo registrovaných sedmdesát devět. No a dnes máme 111 subjektů. Z toho je osmnáct dopravců ze zahraničí. Uznejte, že na tak malou republiku, jakou je Česko, je celkové číslo skutečně vysoké. K tomu si přidejme hustou železniční síť a odpověď je hned nasnadě. Nicméně musíme se s tím vypořádat a pracovat stejně kvalitně jako dosud. V současnosti pracuje na Drážním úřadu 109 zaměstnanců. Naším hlavním úkolem je nadále udržet kvalitní úroveň bezpečnosti drah a drážního provozu.

prof. Mojžíš — Jsme rádi, že se s tak rozsáhlými úkoly dokážou, a můžeme říci i chtějí, zaměstnanci úřadu vypořádat. Jak jste sám řekl úvodem, schvaluje se u vás řada věcí. Naše čtenáře jistě bude třeba zajímat proces schvalování dražních vozidel.

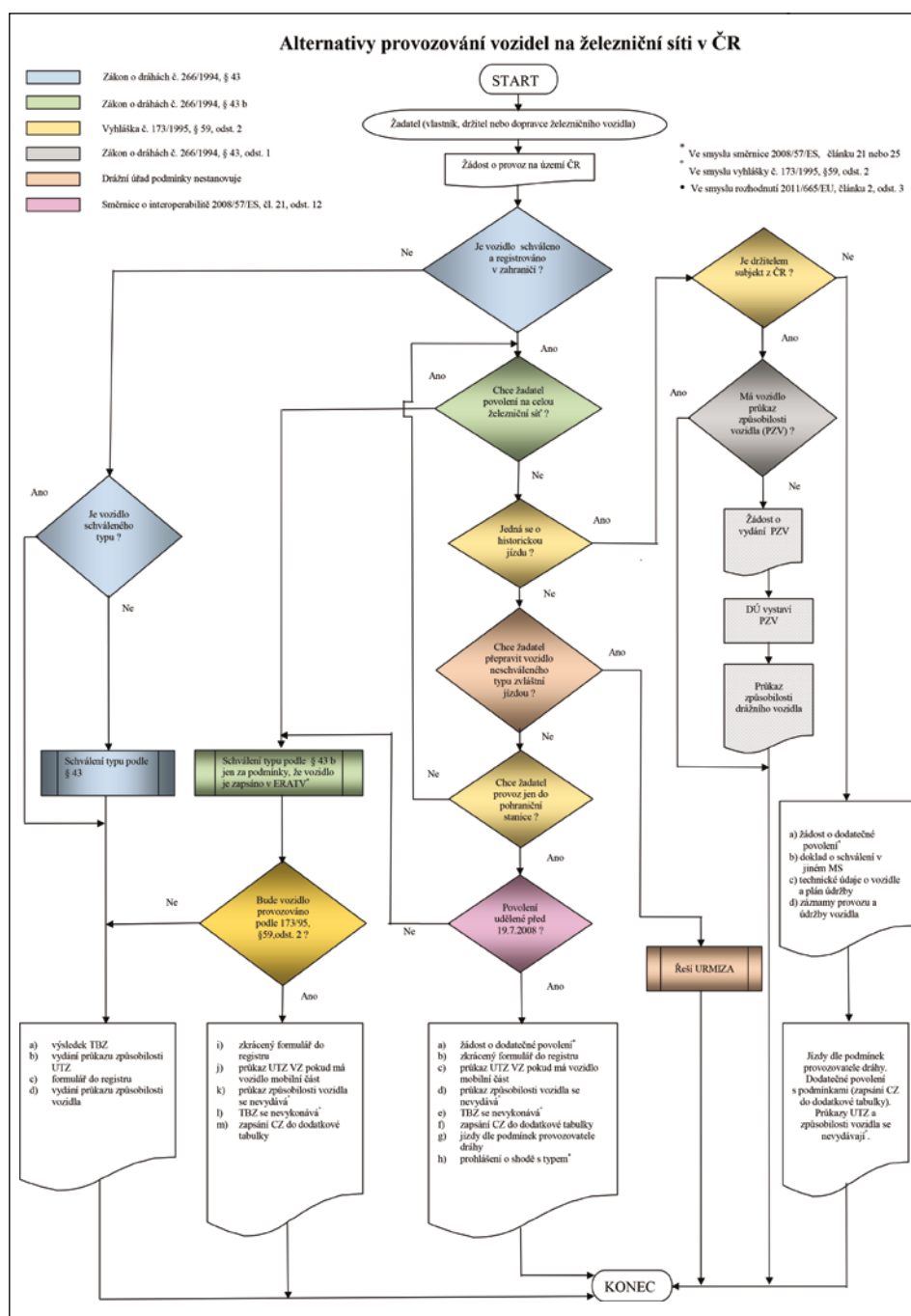
řed. Kolář — Schvalování drážních vozidel samozřejmě opět vychází z legislativy. Nejen té české, kam patří zákon o dráhách či vyhláška „dopravní řád drah“, ale i té evropské, kam zase můžeme zařadit směrnici o interoperabilitě evropského železničního systému a prováděcí rozhodnutí EU o evropském registru povolených typů železničních vozidel. Proces schvalování drážních vozidel není úplně jednoduchý. Nejen pro čtenáře bude vhodnější grafické vyjádření, které bude určitě lépe srozumitelnější, než dlouhý text (pozn. redakce: grafické znázornění současného schvalovacího procesu můžete vidět na obrázku, pro snazší porozumění jej otiskujeme). Často se setkávám s tím, že se lidé v procesu schvalování ztrácí. I proto jsme žadatelům o schválení nového typu vozidla k dispozici pro případné konzultace.

Co určitě nesním opomenout, je skutečnost, že prováděcí nařízení komise EU z roku 2018 stanovila nová praktická pravidla pro postup povolování železničních vozidel v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie. Cílem je sjednotit proces schvalování a povolování provozu železnič-

ních vozidel na území Evropské unie, dosud si to některé země řešily pomocí své národní legislativy. Vozidla nově od roku 2019 schvaluje také Evropská agentura pro železnice, kterou známe pod zkratkou ERA. Ta schvaluje i jejich případné změny. Nově také od loňského roku vydává osvědčení o bezpečnosti dopravce pro více členských států a spolurozhoduje o traťovém zabezpečení ERTSM. Žádosti o schválení jsou přijímány pouze přes rozhraní ONE STOP SHOP, což prakticky znamená jedno kontaktní místo, pomocí kterého budou moci žadatelé o autorizaci železničního vozidla žádat pomocí adresy oss.era.europa.eu. Osm států z EU začalo využívat testovací verzi od 16. června 2019, v tento den byl systém ONE STOP SHOP Evropskou agenturou pro železnici spuštěn. Pro ostatní státy, včetně České republiky, je důležité datum a tedy den „D“

16. června 2020. Podle zmíněných evropských předpisů musí od tohoto data všechny členské státy Evropské unie začít tento systém využívat. Naši zástupci už mají v rámci testování přístup do systému povolen. Nyní je v procesu úprava české legislativy, aby používání takového systému bylo procesně zakotveno i v příslušných národních právních předpisech. Celý proces je součástí zavádění takzvaného čtvrtého železničního balíčku, ke kterému pořádáme dvakrát do roka velmi žádané semináře. Ten poslední se uskutečnil koncem listopadu 2019 a přednášeli zde kromě zástupců našeho úřadu i kolegové ze Slovenského dopravného úřadu, Evropské agentury pro železnici a samozřejmě i českého Ministerstva dopravy.

(Dokončení v příštím vydání)

Alternativy provozování vozidel na železniční síti v České republice

BEZPEČNOSTNÍ VCHODOVÉ DVEŘE

Vstupní dveře bytových domů patří z hlediska namáhání a frekvence používání mezi ty nejvytíženější. Je proto důležité, aby plnily svou funkci na sto procent. Aby byly funkční, snadno ovladatelné a zabezpečené nejen proti vloupání, ale aby taky splňovaly normy požární bezpečnosti. Jak by měly bezpečnostní dveře vypadat a jaké by měly splňovat podmínky?

Jak bezpečnostní dveře vybrat?

Prvním kritériem je počet čepů, respektive jisticích bodů. Čepy dveře uchycují v zárubni. Pasivní čepy jsou nepohyblivé a zabraňují vysazení dveří už při pouhém zavření dveřního křídla. Oproti tomu jsou aktivní čepy vysouvané pouze prostřednictvím klíče, kterým otočíme v zámkové vložce. Dalším

kritériem je bezpečnostní třída. Ta nám udává stupeň odolnosti vůči pokusům o násilné vniknutí. Řazení výrobků do jednotlivých tříd je dané evropskými normami a žádný nový výrobek se proto neobejde bez speciálních bezpečnostních zkoušek. Nejnižší stupeň představuje bezpečnostní třída 1. Ta předpo-

kládá pouze fyzické násilí náhodného zloděje. Nejvyšší stupeň zase představuje bezpečnostní třída 6. Výrobek s tímto označením by měl odolat i velmi zkušenému zloději, disponujícímu kvalitním vybavením (různé nářadí včetně elektrické vrtačky a úhlové brusky s průměrem kotouče 230 mm).

Požární bezpečnostní dveře

Pokud hovoříme o bezpečnostních dveřích, nikdy nejde jen o nebezpečí ze stran zlodějí, ale i o ochranu před požáry, respektive požární odolnost. I zde se setkáme s unifikovaným označením do tříd. Kategorie (písmeno) E vypovídá o schopnosti zamezit průniku plamenů nebo nebezpečných plynů. Pís-

meno I zase představuje schopnost izolace ve smyslu vytváření bariéry, aniž by docházelo k rozšíření požáru díky přenosu vysoké teploty. Za písmeny EI se pak přidává číselný údaj. Dle něj poznáme dobu, po kterou dveře náporu žáru odolají. Podstatný je ale i vliv požáru na stabilitu materiálů, ze kterých jsou

dveře vyrobené (požárně odolné samozřejmě nebudou dveře masivní dřevěné). Materiály jsou tříděné do obvyklých kategorií DP1 (nehořlavé) až DP3 (hořlavé). Písmennými a číselnými kódy je potom označena i kouřotěsnost a třeba i použití zavírače dveří.

Únikové neboli panikové dveře

Prosíme, po 20 hodině vchodové dveře zamkytejte! Visí i ve Vašem domě tato výzva? A přemýšleli jste někdy nad tím, třeba jako majitelé domů nebo nájemníci, zda zamýkání vchodových dveří nemůže být nebezpečné?

„Pokud dojde například k požáru ve sklepe, dojde ke komínovému efektu, kouř stoupá centrálním schodištěm a někdo, kdo má

nejblíže ke vchodovým dveřím zkusí otevřít, zjistí, že je zamčeno a už nemá šanci se dostat zpátky, protože se párkrát nadechne a může ztratit vědomí.“ Jak tedy k situaci se zamýkáním vchodových dveří přistupovat? Zvlášť, když nám tuto povinnost zpravidla nařizují stanovy nebo domovní řád? Řešením jsou panikové zámky.

Panikové zámky umožňují bezpečné

a rychlé otevření dveřního křídla nebo křidel v případě ohrožení jako je požár nebo jiná nestandardní událost. Jsou konstruovány tak, aby pouhým stiskem kliky nebo svislé panikové hrazdy odemkly a otevřely dveře, přestože není k dispozici klíč, kterým lze uzamčený zámek otevřít. Zároveň tyto zámky kladou obzvláštní požadavky na bezpečnost proti vloupání.

KDY MUSÍTE PRONAJÍMATELI NAHLÁSIT SPOLUBYDLÍČÍHO

Majitel bytu nemá právo zakazovat nájemci, aby v pronajatém bytě přijímal návštěvy. Na druhou stranu ale v určitých případech nájemce potřebuje pronajímatele souhlas, pokud s ním v bytě bude bydlet další osoba

Zákaz přijímání návštěv je neplatný

Pokud máte ve smlouvě o pronájmu bytu uvedeno, že si nesmíte do bytu vodit žádné návštěvy, je toto ustanovení neplatné. Pronajímatel vám to zakazovat nemůže.

Nájemce nemusí zákaz návštěv daný smlouvou nebo požadovaný pronajímatelem – třeba i jen ústně – dodržovat, stejně tak není povinen pronajímateli návštěvy hlásit.

Návštěva maximálně dva měsíce

Jak ale odlišit, zda se ještě jedná o návštěvu, nebo již o osobu, která s nájemcem v bytě žije, resp. je už členem jeho domácnosti? Většinou se to bere tak, že o návštěvu se již nejedná, pokud doba pobytu dané osoby či osob přesáhne dva měsíce.

Vychází to zřejmě z toho, že podle občanského zákoníku je nájemce povinen hlásit pronajímateli zvýšení počtu osob v bytě neprodleně, maximálně do dvou měsíců.

U osoby blízké souhlas není potřeba

V případě, že s vámi bude v nájemním bytě žít nový člen domácnosti, musíte mít souhlas pronajímatele.

Výjimkou je ale situace, kdy se jedná o takzvanou osobu blízkou, tedy typicky manžela či manželku, rodiče nájemce či dítě. Pak souhlas pronajímatele nepotřebujete.

Ať už je souhlas potřeba či nikoliv, nemůže v bytě bydlet takový počet osob, který by byl neúnosný z hlediska požadavků hygieny i komfortu. Rozhodující je jak výměra bytu, tak

i jeho dispozice, tedy počet pokojů či koupelen. Roli může hrát i výška stropu. Vždy je ale třeba individuálně posoudit konkrétní případ.

Kdy můžete dostat výpověď z nájmu

O zvýšení počtu osob v bytě musíte pronajímatele informovat. Pokud tak neučiníte, může to být důvodem k výpovědi z nájmu.

Dalším důvodem výpovědi může být i to, pokud vaše návštěvy budou porušovat domovní řád, chovat se hlučně, poškozovat zařízení bytu či domu nebo dům znečišťovat.

Argumentovat lze i takzvaným sousedským právem, což znamená, že návštěvy nesmí nad míru přiměřenou tamním poměrům, typicky hlukem či jinak, obtěžovat ostatní obyvatele domu.

Milé dámy i pánové,

začínáme závěrečnou část kapitoly věnované gynekologii, tradičně je závěr věnovaný onkologickým onemocněním.

Gynekologické zhoubné nádory zahrnují několik různých onemocnění – záleží, který ze ženských orgánů je postižen. Řadíme sem nádory *děložního těla, *vaječníků a *děložního hrdla (čípku), vyskytují se nejčastěji. Dalšími zhoubnými onemocněními s nižším nebo vzácným výskytem jsou nádory *vejcovodů, *vulvy, *pochvy a *gestační trofoblastická nemoc (vzniká vždy v souvislosti s těhotenstvím).

Nádor děložního čípku (hrdla) je druhým nejčastějším karcinomem (prvním je rakovina prsu), postihuje ženy ve věku 15 až 44 let. Ročně se diagnostikuje 900 až 1100 těchto nádorů. Řadí nás to na 13. místo. Mortalita je vysoká. Rakovině samotné předchází **předrakovinové období předná-dorová stadia (prekancerózy)** jsou **buněčné změny**, ohraničeny pouze na vrstvu epitelu, **nemají schopnost metastazovat**. **Cervikální intraepitelenóza (CIN)** je možné rozdělit do tří skupin podle rizika zvratu do maligního stavu. Změny **+lehkého stupně** (low grade – LG, lehká dysplasie, CIN I). LG léze ve většině případů sám organizmus dokáže zlikvidovat i bez chirurgického zákroku. 2% riziko rozvoje rakovina děložního čípku. Změny **+vysokého stupně** (high grade – HG, střední a těžké dysplasie a karcinoma in situ, CIN II, III). 20% riziko rozvoje rakoviny děložního čípku. Prekanceróza přechází do rakoviny, do invazivního karcinomu asi za 10 let. V případě časného zachytu je prognóza velmi dobrá. V případě pokročilého nádoru děložního hrdla meta-

stazuje do lymfatických uzlin. Metastazování krevní cestou je vzácné, pokud metastazuje, do plic a kostí.

Prekancerózy (přednádorová stadia) i zhoubné nádory děložního hrdla jsou ze všech zhoubných nádorů u žen a mužů **pro skríning nejvhodnější**. Cílem skríningu je **detekce prekanceróz a snížení výskytu nádoru**. HPV – HR testace vykazuje vyšší senzitivitu u žen nad 30 let. Přes možnosti časně diagnostiky ročně umírá 350 až 400 žen.

Rizikové faktory. Prekancerózy a nádory děložního hrdla označujeme za **sexuálně přenosná onemocnění**. Ne u každé ženy, která je nakažena se rozvine rakovina, ale možnost, že se tak stane, se zvyšuje u žen s **poruchou imunity** a při **kouření**. Nejvýznamnější rizikový faktor je **perzistentní (přetrvávající) infekce rizikovým (onkogenním) typem humánního papilomaviru (HPV infekce)**. Bylo popsáno více než 300 typů HPV, infekci u člověka může vyvolat asi 120 typů. Nejméně 14 typů **HPV**, klasifikovaných jako **„vysoce rizikové“**, viry vysokého rizika – HR HPV tzv. onkogenní typy. Mají schopnost integrovat se do genomu a zahájit maligní transformaci, vznik těžšího stupně prekancerózy a následně karcinomu. Může se vyvinout i jiné nádorové onemocnění (nejčastěji karcinom děložního čípku, pochvy a vulvy u žen; u mužů karcinom penisu; u obou karcinom konečníku a karcinom v orofaryngeální oblasti). HPV 16 a HPV 18 jsou nejčastějšími „vysoce rizikovými“ typy viru, způsobují přibližně 70 % všech případů rakoviny děložního čípku. **„Nízkorizikové“** typy HPV, viry nízkého rizika – LR HPV, nejčastěji HPV 6 a HPV 11, jsou zodpovědné za přibližně 90% případů genitálních bradavic (bradavičnaté výrůstky, condyloma acuminatum). Nejvíce náchylné k infekci jsou mladé dívky. S infekcí se do 30 let (pokud žena měla 2 a více partnerů) setká 75 až 80 % žen. **Většinu těchto infekcí odstraní imunitní systém ženy.** Pouze u malé části se z infekce vyvine přednádorový stav (2 až 4%) a pouze u zlomku změna pokračuje v zhoubný nádor.

Inkubační doba: V případě nákazy nízkorizikovými typy HPV (bradavice) je inkubační doba nejčastěji 2 až 3 měsíce, u vysoce rizikových HPV nelze inkubační dobu přesně definovat.

Dělení: *spinocelulární karcinomy tvoří 80 % karcinomů, *adenokarcinomy 20 %, *ostatní nádory jsou raritní, tvoří 1 až 2 %. Vzácné nádory děložního hrdla jsou sarkom, neuroendokrinní karcinomy a řada dalších velice vzácných nádorů.

Klinické projevy. Přednádorová stadia (prekancerózy) ani čas-

ná stadia karcinomu **nemají příznaky**. Již **pozdním příznakem** je **krvácení a bolest při a po styku, nepravidelné krvácení, zá-páchající výtok, bolesti v podbřišku**. Mohou se přidat i **potíže s močením**.

Diagnostika. Možnosti časně detekce. Děložní hrdlo je snadno přístupné při gynekologickém vyšetření: pohledem, vyšetřovacími metodami (stěr, onkologická cytologie, přítomnost onkogenních virů, kolposkopie). Základní metodou je **odběr cytologie** (stěr buněk z povrchu a kanálu hrdla). Novou metodou, která zvyšuje spolehlivost zachytu závažných změn je **test na přítomnost onkogenních papilomavirů (HPV – HR)**, má význam provádět až po 30 roce života. **Zobrazovací metodami** zjistíme rozsah, velikost nádoru, jeho umístění a metastázy. Nejčastěji se využívá endovaginální ultrazvuk, MRI, CT, pozitronové emisní zobrazovací metody PET.

Léčba. 98 % nádorů děložního hrdla tvoří karcinomy spinocelulární (80 %) a adenokarcinomy (18 %). Základní léčebná strategie se neliší. U časných stadií nádorů omezených na dělohu je metodou volby **chirurgická léčba**. U nádorů s invazí do 3 mm (stadium IA1) je dostatečným výkonem relativně malý výkon – **konizace**. U pokročilejších nádorů (stadia IA2, IB1, IB2) je potřebné **odstranit i spádové pánevní lymfatické uzliny**. Detekce sentinelových uzlin. U nádorů, šířících se do okolí dělohy – exenterace pánve (stadium IIB a výše), kdy nádor prorůstá do okolních orgánů, ne do stěn pánve. Odstraňují se orgány, jejich části, do kterých nádor prorostl. Operace může zahrnovat odnětí části střeva nebo močovodu. **Radioterapie** nebo **chemoterapie** se volí u pokročilých stadií, když již není možné operovat, když nádor prorůstá do okolí, nebo po chirurgickém odstranění nádoru. Radioterapie rakoviny děložního čípku je externí nebo brachyterapie, kdy se zářič zavádí do těla. Léčba prekanceróz se dnes provádí i ambulantně. Invazivní zhoubné nádory patří do specializovaných onkogynekologických center.

Prognóza je závislá na rozsahu, velikosti nádoru. Nádory omezené na děložní hrdlo vyléčíme ve více než 90 %, u pokročilejších stadií klesá procento vyléčení. V prvním stadiu IA je pětileté přežití 99 %, u stadia IB1 více než 90 %, u objemnějších nádorů a nádorů s postižením lymfatických uzlin klesá. V IIB stadiu 65 až 80 %, v III. stadiu jen 35 až 45 %, ve IV. stadiu 5 %.

Preventivní gynekologické vyšetření i cytologie jsou plně hrazena v ročních intervalech. Čím pozdější diagnostika, tím náročnější je léčba včetně ozařování.

» Ferda a Milda «

...Tak nám ministerstvo zdravotnictví konečně povolilo chodit na veřejnosti bez roušek.

Hm, hm, to je škoda... mně to vyhovovalo.

Určitě? To je nějaké divné... všichni si snad bez nich už oddechli.

No, jo, no... ale bez roušky musím nosit zubní protézu, a ta není tak pohodlná...!

Kresba František Mikš

Jiří Cenek – mimořádná osobnost odborového hnutí

Vážení čtenáři,

když jsem psal pro minulé vydání našeho magazínu povídku s nadtitulkem *Keep smiling, neboli „vždy s úsměvem“*, jako bych si ten výraz, ten úsměv vypůjčil z tváře Jiřího Cenka.

O to víc mě překvapilo, stejně jako jeho blízké, kamarády a spolupracovníky, že nás 24. května ve večerních hodinách navždy opustil.

Úsměv ho totiž provázel skrze jeho odborové aktivity, provázel ho v soukromém životě – i přitom, kdy se jeho zdraví rapidně zhoršovalo, dokázal sršet humorem. Jen musel zanechat sportování, činnosti v obecním divadle, v kultuře a posléze také té odborové.

Samozřejmě se ve svém životě uměl zakašat. To ovšem v případě, že právě prosazoval oprávněné zájmy svých spolupracovníků a narazil při tom na nesouhlasné stanovisko zaměstnavatele.

Jirka Cenek byl dlouholetým pracovníkem společnosti OHL ŽS, a to už v dobách, kdy nesla název Železniční stavitelství. Jako odborář zde zastával řadu let funkci předsedy Výboru OSŽ.

Firmě byl věrný... a byl to i takový opravdový odborový všudybyl. Pokaždé jste ho potka-

li na jiném pracovišti v rozhovoru se zaměstnanci. Mimo zajišťování kvalitních pracovních podmínek a patřičného ohodnocení vykonávané práce se rovněž staral o odpovídající odpočinek. Plánoval rekreace, zájezdy, kontroloval kvalitu firemních rekreačních zařízení a jejich služeb, byl zkrátka u všeho, co považoval pro kolegy odboráře – a nejen pro ně – za důležité a potřebné.

O Jiřím Cenkovi by bylo možno napsat knihu... ale snad při jeho skromnosti bude stačit i tato krátká však upřímná vzpomínka. Tu ti chcou mu nejen při čtení těchto řádků jistě věnuje každý z vás...

Čest jeho památce!

Milan Sedlák

Stáří se nikdo z nás nevyhne

CÍTÍ SE MLADÍ, ALE...

Říká se, že člověk je tak starý, na kolik se cítí. I v šedesáti či osmdesáti se můžete cítit třeba na pětatřicet. Skutečný věk, jak prozrazují doklady, je tak pro mnohé jen vysoké číslo. Odborníci nedávno ale přišli s tvrzením, že se dá určit, kdy se ono mnohdy nechtěné stáří dostavuje a čím se projevuje. Někdo vypadá ve dvaceti o deset let starší, někomu ani ve třiceti kvůli mladému vzezření nechtějí nalít. Ať je to jakkoli, stáří se nikdo z nás nevyhne. Většinou nikdo nemá rád, když ho někdo označí za starého, především ženy. Věková hranice, po jejímž překročení je člověk považovaný za starého se dá podle poslední studie určit – poté, co člověk dosáhne věku padesát sedm let. Podle čeho tak lze usuzovat?

Čím se stáří podle nich vyznačuje. Vyšším zájmem o celkové zdraví (39%), přidružené potíže – nejčastěji zmiňované vrásky (36%), nárůst hmotnosti (36%), nadměrné šediny (35%), vypadávání vlasů (34%), ale také třeba stařecké skvrny na kůži (34%). Mezi další potíže typické pro stáří účastníci zařadili

i strach z toho, že se o sebe nedokážou postarat (33%), ale také třeba ze ztráty nezávislosti (19%).

Finanční nejistota

Třetina dotázaných rovněž připustila, že má obavy z možné finanční nestability. O to překvapující je pak zjištění, že celých 45 % si aktivně na stáří nic nespoří nebo neodkládá. Dvě třetiny pak tvrdí, že se připravují, jak pečovat o své zdraví ve stáří, ohledně preventivních prohlídek apod.

Výzkum ukázal, že řada lidí opravdu ví, kdy by měli začít s preventivními a hlavně pravidelnými kontrolami a testováním ohledně výskytu závažnějších nemocí, realita však je taková, že existuje celá řada jednotlivců, kteří nechodí k lékaři často, nebo vůbec.

Někteří senioři se cítí ale opravdu mladí...

Připravil Miroslav Novotný

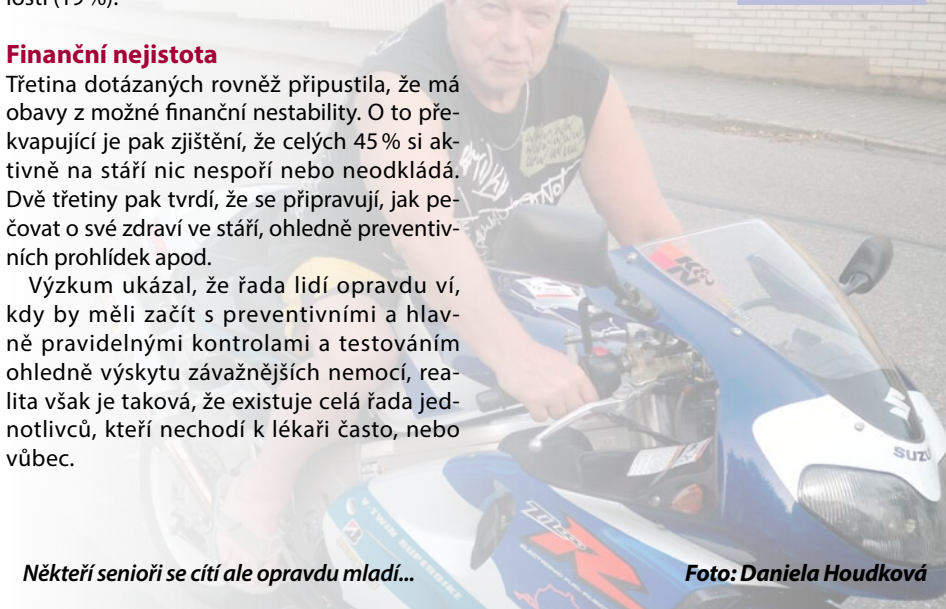
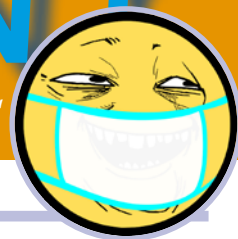

Foto: Daniela Houdková

KORONAVINY

Téma pro červen 2020: „Miláčku, zlato, drahoušku, odhod' už konečně tu roušku!“

KORONA SLOVNÍK

Koronovela – nepřetržitě a nekončící zpravodajství o koronaviru Covid-19

Korosádlo – nabírání váhy během koronavirové karantény

Prdom – práce doma (home-office)

Rouškiss – polibek přes roušku

Srandemie – koronavirová pandemie braná na lehkou váhu

Šnorchlmaska – celoochranná maska pro zdravotníky v první linii

Virozvěst – člověk, který předpovídal epidemii koronaviru

A ještě pozdrav z Brna

Brajgl – vládní opatření

Dekl na sandál – rouška

Echt hokna – první linie (zdravotníci)

Hokna z kéro – práce z domova (home-office)

Pruba na plné kotel – plošné testování

Sichrvály – ochranné pomůcky

Špricuňk na klepeta – dezinfekce

Fotíme se s celebritou

Rubrika Fotíme se s celebritou zůstává i v období pandemie koronaviru v platnosti, i když se zdá nefunkční, neboť pro nařízenou nejmenší vzdálenost dvou metrů od sebe by se osoby na snímcích jevily poněkud prazvláštně. Tak na to šel redaktor magazínu NeRV Milan Sedlák úplně jinak. Vydražil dva fotoobrazy modelky Kateřiny Sokolové pro její nadační fond AutTalk, který pomáhá rodinám s dětmi trpícími poruchou autistického spektra, a vyfotil se s nimi **Foto: Jan Buchta**

Sport

Vážení sportovci a kolegové, máme pro vás výbornou zprávu! Železniční sport se opět vrací ke svému životu, sice s jistými omezeními, zejména hygienickými, ale stránky s propozicemi se už zase začínají plnit a tak od června se do toho zase společně dáme. Sledujte tedy události na Facebooku a také na stránkách OSŽ, kde najdete nové platné kalendáře sportovních akcí a také zmiňované propozice.

Odkaz na kalendáře: <http://www.osz.org/.../2870-kalendar-sportovnich-soutezi-zele...>

Odkazy na propozice:

MČR: <http://www.osz.org/index.php/propozice-sport>

Oblast Praha: <http://www.osz.org/index.php/propozice-sport-praha>

Oblast Plzeň: <http://www.osz.org/index.php/propozice-sport-plzen>

Oblast Olomouc: <http://www.osz.org/index.php/propozice-sport-olomouc>

Milé děti, užívejte si nejen svůj červnový svátek v radosti, pohodě a štěstí!

Foto: Milan Sedlák

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Vladislav Vokoun – 1. místopředseda OSŽ

Alena Kapounová – OHL ŽS TAPS

Zdeňka Prucková – ŽP Olomouc

Petr Dvořák – Skanska ŽS

Lukáš Chromek – OHL ŽS

Kateřina Klotová – DZ Ostrava

Pavlaína Zajíčková – TSS Lovosice

Ilona Kačová – Skanska ŽS